

Razsvojenje cerkvenega premoženja.

V izvršenje člena XXX. konkordata, vsled katerega se cerkvena last (bona ecclesiastica) ne sme ni prodati ni z znamenitim bremenom obtežiti, ako ne privolita sveti stol in njegovo veličanstvo ali tisti, katerim bosta sveti stol in cesar ta posel naložila, sta bili izdani naredbi ministerstva za prosveto in nauk od 20. junija 1860 leta šte. 162. drž. zak. in pravosodnega ministerstva od 13. julija 1860. leta šte. 175. drž. zak. Prva mej drugim določuje, da je za razsvojenje (alienatio) cerkvene lasti vredne nad 100 gld. treba privoljenja politične deželne oblasti, da je razsvojenje cerkvenega premoženja neveljavno, ako so se predpisi te naredbe zanemarili, in da se dovoljeno razsvojenje v javne knjige le takrat vpisati more, ako politična deželna oblast izreče, da se je zadostilo posebnim, o razsvojenji cerkvene lasti obstoječim predpisom.

Druga pa v obče govori, da se sploh vsako razsvojenje in obteženje cerkvenega premoženja le takrat v javne knjige, namenjene v pridobitev stvarnega prava na nepremakljive reči, zapisati sme, ako se je prinesla izrečna izjava politične deželne oblasti, da se je zadostilo posebnim, o razsvojenji cerkvene lasti obstoječim predpisom, — in da se mora vsako vknjiženje razsvojenja ali obteženja cerkvenega premoženja politični deželni oblasti prijaviti.

O nepremakljivem premoženju govori le druga naredba v zaznamo javne knjige, katero ima v misli, in na drugem mestu, kjer pravi, da upniku prebendarja vzlic temu ostane pravica izterjati svojo terjatev iz pridelkov nepremakljivega prebendinega premoženja. Obe naredbi nositi na čelu zraven izjave, da veljati za vse cesarstvo, tudi izrek, da zadevati razsvojenje in obteženje premoženja katoliških cerkev, prebend in duhovnih zavodov. V tekstu obeh naredeb se rabiti besedi premoženje in dobro (bonum, Gut) zmešano in v istem pomenu, — kadar je pa o nepremakljivih rečeh govor, je to izrečno povedano.

Konkordat je bil z zakonom od 7. maja 1874 št. 50. drž. zak. ob veljavo dejan, ali §. 51. tega zakona določa, da te dve naredbi o razsvojenji in obteženji premoženja katoliških cerkev, prebend in duhovnih zavodov v veljavi ostaneti, razen določbe, da je k takim opraviлом treba odobrenja papeževe kurije.

Iz vsega tega bi se moglo sklepati, da veljati te dve naredbi za vsakovrstno cerkveno premoženje, za nepremakljivo in za premakljivo (tudi terjatve in druge premoženjske pravice); naredba od 13. julija 1860, seveda le takrat, kadar je razsvojenje in obteženje (če tudi le premakljivih reči, na pr. terjatev) zapisati v javno knjigo, namenjeno v pridobitev stvarnega prava na nepremakljive reči. Upravni sodni dvor je v nagibih razsodbe od 7. novembra 1879. št. 2133. izjavil, da so tudi pravice predmet lasti, tedaj dobra (§. 363. o. d. z.), ter je vporabil nanje naredbo od 20. junija 1860. §§. 286. in 287. o. d. z. razumevaje z besedami „premoženje“ in „dobro“ nepremakljive in premakljive reči, posebej tudi pravice (§§. 291., 292. in 298. o. d. z.). Tudi nakaz za oskrbovanje cerkvenega premoženja za ljubljansko škofijo od leta 1860 pravi na konci §. 14., ki navaja naredbo od 20. junija 1860, da so kot razsvojenje smatrati vsi stroški, za katere se mora prijeti po zakladnem premoženji, ter da v to kategorijo spada tudi napoved zakladnega kapitala, ako se kapital ne misli na novo izposoditi.

Sodnijska praksa je različna:

Oskrbništvo cerkvenega premoženja v N. je z dovoljenjem škofijskega ordinarijata cediralo na dolžnikovem zemljišči za cerkev intabulirano terjatev 500 gld., in je na podlagi cesije prosilo, da se prenos zastavnega prava za to terjatev na cesijonarja vknjiži. Prva stopinja je prošnjo zavrnila, ker je ta cesija razsvojenje cerkvenega premoženja, ki je vredno nad 100 gld., pa se ni skazalo niti privoljenje politične deželne oblasti, niti se ni prinesla izjava te oblasti, da se je zadostilo posebnim o razsvojenji cerkvenega dobra obstoječim predpisom, kar oboje je za veljavo in za vknjiženje razsvojenja po naredbi od 20. junija 1860, št. 162. drž. zak. potreba.

Višja sodnija je prošnjo dovolila, ker naredba pravosodnega ministra od 13. julija 1860, št. 175. drž. zak. je le tedaj vporabiti, kadar je posla o razsvojenji in obteženji nepremakljivega premoženja, ter da za odstop terjatve zadostuje dovoljenje škofijskega ordinarijata.

Najvišji sodni dvor v tej stvari ni govoril.